

Op zoek naar de onzichtbare kwetsbare patiënt

In Brabant en Limburg zijn de tandartsen-geriatrie Peter de Goede en Nicole Teeuwisse er in geslaagd een groot multidisciplinair netwerk op te bouwen rondom kwetsbare ouderen in de thuissituatie.

Initiatiefnemer Peter de Goede vertelt over de kracht van dat netwerk en de rol van de tandarts-geriatrie. "De mondgezondheid is een goede graadmeter voor de mate van kwetsbaarheid."

Waarom verdient de mondgezondheid van kwetsbare ouderen in de thuissituatie extra aandacht?

"In de verpleeghuistandheekunde hebben wij in de afgelopen 20 à 30 jaar een grote verschuiving gezien," vertelt tandarts-geriatrie Peter de Goede. "De tandartsen in Nederland zijn preventief aan de slag gegaan en de patiënten hebben de dagelijkse zorg aangepakt. Als gevolg daarvan zijn de cliëntenaantallen met eigen dentitie van 2 naar 48% gegroeid. Helaas zien we nu in korte tijd bij ouderen, als hun kwetsbaarheid toeneemt, een dramatische verslechtering van de mondgezondheid. Door hun kwetsbaarheid en als gevolg van overbelasting van de mantelzorgers komen deze kwetsbare ouderen niet meer naar de tandarts. Bij opname in een verpleeghuis blijkt dat 80% van de nieuwe bewoners mondzorgproblemen heeft, die achteruitgang is geruime tijd vóór de opname gestart. De kwetsbare ouderen zijn uit beeld geraakt bij de reguliere tandartsen."

Hoog tijd dus om de kwetsbare ouderen weer in beeld te brengen.

"Absoluut, maar dat probleem kunnen de tandartsen-geriatrie niet alleen oplossen. Daar hebben we iedereen in het veld voor nodig, de 10.000 reguliere tandartsen zullen hieraan moeten meewerken. Zo zullen we om te beginnen die kwetsbare ouderen weer moeten bereiken. Zij zijn in het verleden door hun tandarts goed behandeld en staan nog geregistreerd in het computersysteem. Een oproep sturen aan alle 70-plussers die langer dan twee jaar niet bij de tandarts zijn geweest, is een eerste stap. Een groot aantal tandartsen in Brabant en Limburg voelt inmiddels deze verantwoordelijkheid en werkt mee om de kwetsbare ouderen te bereiken.

Na onderzoek bij 60.000 patiënten heb ik geconstateerd dat circa 25 % van de patiënten gehoor geeft aan

Peter de Goede: met de juiste zorg is het mogelijk langer thuis te wonen.

deze oproep. De 70-plussers die niet meer in staat zijn om naar de praktijk te komen, kunnen thuis bezocht worden door een tandarts-geriatrie via een 'consult aan huis!'"

Zo'n 75 % van de kwetsbare ouderen geeft dus geen gehoor aan de oproep van de tandarts. Hoe bereiken we die patiënten?

"Daarvoor zullen we de samenwerking moeten zoeken met andere disciplines, denk aan zorgverleners zoals huisartsen met praktijkondersteuners ouderenzorg, ziekenhuisartsen, gerieters, specialisten ouderengeneeskunde, thuiszorg, casemanagers dementie en organisaties gericht op ouderen."

Jullie hebben het contact met de huisartsen inmiddels al gelegd.

"Ja, de overkoepelde huisartsorganisaties in Brabant en Limburg stonden hier voor open. Zij zijn heel goed georganiseerd en onderkennen dat mondproblemen vaak een onderliggend probleem bij kwetsbare ouderen zijn. Een consult van een tandarts-geriatrie, op verwijzing van de artsen, geeft inzicht in die problemen.

Nicole Teeuwisse: huisartsen zien dagelijks veel mondproblemen, maar weten niet waar ze voor advies terecht kunnen.

Sinds 2015 verzorgt Nicole structurele mondheekundige scholing aan de huisartsenopleiding Maastricht/Eindhoven. Basiskennis, omgaan met mondproblemen, de samenwerking met tandartsen en het consult van de tandarts-geriatrie komen hierbij aan bod. Een ochtend meelopen (van de aios) in de tandartspraktijk wordt in het chronisch blok aangeboden en werkt verhelderend. Ik school de zittende huisartsen bij, hierbij bespreek ik ook de meerwaarde van de verwijzing voor een consult van de tandarts-geriatrie bij de kwetsbare patiënt. Tijdens mijn presentaties werd duidelijk dat de huisartsen dagelijks veel mondproblemen zien, maar niet weten waar ze (eenvoudig) voor advies terecht kunnen."

Je noemde net een consult aan huis. Wat houdt dat in?

"De consulten beperken zich tot diagnostiek, waarbij we kijken naar de relatie tussen mondgezondheid en algemene gezondheid. Daarnaast beoordelen we of behandeling nog wenselijk dan wel mogelijk is. Van belang is te zorgen voor een 'ouderdomproof'-mond-situatie. Denk hierbij aan het handhaven van de kauwfunctie en het vermijden van instabiliteit bij diabetes,

ziekte van Parkinson en dementie. Om de lijnen kort te houden, wordt het verslag van het consult digitaal verstuurd naar de tandarts en de huisarts.

Als behandeling wenselijk is, nemen we ook contact op met mantelzorgers en eventueel geriater, trombose-dienst of behandelend specialist. Na dit overleg stellen we een voorlopig levensloopbestendig behandelplan op. De patiënt kan een afspraak maken bij de eigen tandarts. Waar nodig kan in samenwerking met de tandarts-geriatrie of CBT het behandelplan uitgevoerd worden. Groot voordeel van deze werkwijze is het feit dat huisbezoeken en het maken van een behandelplan kunnen helpen om het aantal tandartsbezoeken te beperken."

In Brabant en Limburg is een multidisciplinaire werksituatie ontstaan.

"Dat klopt, de huisartsen nodigen de tandarts-geriatrie inmiddels uit om deel te nemen aan het multidisciplinair overleg (MDO) in de huisartsenpraktijk. Bij het MDO zijn - op indicatie - ook de thuiszorg, de specialisten

ouderengeneeskunde en casemanagers dementie aanwezig. Het is waardevol om deel uit te maken van dat netwerk. Het werkt ook heel prettig, de huisartsen zijn al gewend om samen te werken met bijvoorbeeld specialisten ouderengeneeskunde en psychologen, zij worden regelmatig ingeschakeld voor een consult. Wij werken in Brabant en Limburg op vergelijkbare wijze in de eerste lijn. De huisartsen verwoorden de meerwaarde van deze multidisciplinaire aanpak goed in een interview te vinden op www.demondniet-vergeten.nl."

Welke rol kan de geriater spelen in deze samenwerking?

"De geriater kunnen een belangrijke rol spelen binnen de vroegdiagnostiek van de mondproblemen. Bij Alzheimer en andere aandoeningen is de geriater dikwijls de eerste die de diagnose stelt; deze specialist kan daardoor de aangewezen zijn om bij deze kwetsbare groep op het belang van een goede mondgezondheid te wijzen. De mondgezondheid is een goede graadmeter voor de mate van kwetsbaarheid.

De geriater hebben kwetsbare patiënten dikwijls een week ter observatie in het ziekenhuis. Bij vragen over de mondgezondheid wordt de hulp van de tandarts-geriatrie ingeroepen en wordt er een route opgezet om te komen tot vroegdiagnostiek bij mondgezondheidsproblemen. De screening verloopt volgens hetzelfde protocol als in de thuissituatie, waarna er verslag wordt gedaan in het dossier van de geriater.

Ter ondersteuning van de vroegdiagnostiek binnen de mondzorg heeft geriater Paul Dautzenberg een praktisch handboek gemaakt voor mensen met dementie, hun mantelzorgers en casemanagers dementie, het Doorleefplan Dementie. Het hierin door mij geschreven hoofdstuk mondzorg/verzorging biedt veel praktische tips."

Het project 'Multidisciplinaire diagnostiek bij kwetsbare ouderen in de thuiszorg' wordt gesteund door VWS. Bijzonder, want zo'n subsidie krijg je niet zomaar.
"ZonMw stelt in opdracht van het Ministerie van VWS subsidies ter beschikking voor netwerken ingericht

'Een oproep sturen aan alle 70-plussers die langer dan twee jaar niet bij de tandarts zijn geweest, is een eerste stap'

voor samenhangende ouderenzorg. Daarmee wordt de rol van mondzorg binnen de ouderenzorg erkend door VWS en dat is een goede ontwikkeling. Met het project richten we ons op het verbeteren van de mondzorg

van de kwetsbare ouderen in de thuissituatie, waarbij de samenwerking vooral gericht is op vroegdiagnostiek. Samenwerken in de eerste lijn vereist de wil om over de eigen grenzen heen te kijken, snel

te kunnen reageren op vragen vanuit de cliënt en ondersteunend te zijn naar andere hulpverleners. Aan het project is een onderzoek verbonden waarin de effectiviteit van het project wordt onderzocht."

Tot slot: jullie netwerk rondom mondzorg bij kwetsbare ouderen blijft niet onopgemerkt.

"Dat klopt en daar ben ik blij mee. Met de juiste zorg is het mogelijk langer thuis te wonen. Elke dag die iemand dankzij een gezonde mond langer thuis kan blijven wonen, levert een besparing op en vooral winst aan kwaliteit van leven. We zijn een aardig eind op weg, maar er ligt nog veel werk in het verschiet."

Peter de Goede is tandarts-geriatrie bij ouderenpraktijk ViTand. Hij werkt tevens in diverse verpleeghuizen en woonzorgcentra in de regio Den Bosch.

Nicole Teeuwisse is tandarts-geriatrie bij CBT Limburg.

Doorleefplan Dementie

De samenwerking met de specialisten ouderengeneeskunde en de afdeling klinische geriatrie van het ziekenhuis heeft geresulteerd in de totstandkoming van het 'Doorleefplan Dementie' met de juiste aandacht voor mondzorg. Het prachtige boekwerk, geschreven samen met 'Saar aan Huis', geeft diverse praktische adviezen.

Meer weten of bestellen? <https://www.bol.com/nl/p/doorleefplan-dementie-hoe-verder-na-diagnose-dementie/9200000106649973/>

